

ЕЛЕКТРОННЕ ГОЛОСУВАННЯ

Трач Я. М.

*студентка 1 курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Під електронним голосуванням розуміється можливість використання електронних обчислювальних засобів під час виборів та підрахунку голосів. Власне кажучи, сам розвиток обчислювальної техніки почався зі створення ще у XIX столітті спеціальних пристроїв (табуляторів), призначених для прискорення процесу підрахунку результатів перепису населення.

Наприклад, до електронного голосування можна віднести процедуру реєстрації числа тих, хто проголосував за того чи іншого кандидата за допомогою спеціальних комп'ютерів, завданням яких є реєстрація та підрахунок голосів.

Крім того, до електронного голосування можна віднести і онлайн-голосування (інтернет-голосування) – коли люди мають можливість проголосувати за допомогою різних комп'ютерних пристроїв дистанційно, не відвідуючи виборчу дільницю. Такий варіант голосування, до речі, набув великого поширення під час недавньої пандемії.

Електронне голосування може використовуватися як для локальних підрахунків голосів (наприклад, під час нарад в організаціях), так і для проведення виборів або референдумів у масштабах країни. І якщо перший варіант активно використовується, то другий все ще вважається експериментальним.

Хоча жодна країна все ще не вирішила використовувати для проведення виборів виключно онлайн-голосування, деякі країни, такі, як Естонія, Швейцарія та Канада, вже надали виборцям, на їх вибір, можливість голосувати через Інтернет. Крім того, у Монголії з 2015 року стало можливим голосування на референдумах за допомогою SMS [1].

Технологія електронного голосування призначена для прискорення підрахунку бюлетенів, скорочення кількості персоналу, необхідного для ручного підрахунку голосів та забезпечення більшої доступності участі у виборах для виборців (виборці можуть голосувати незалежно від свого фактичного розташування). Як наслідок, застосування електронного голосування дозволить підвищити загальну явку виборців за рахунок громадян, які проживають за кордоном або у сільській місцевості далеко від виборчих дільниць. Крім того, таке голосування дозволить брати участь у виборах й особам з інвалідністю з обмеженими можливостями пересування.

Результати електронного голосування стануть відомі одразу після закінчення процедури голосування.

Крім того, електронне голосування дозволяє значно знизити витрати на організацію та проведення виборів.

На жаль, електронне голосування пов'язане і з великою кількістю ризиків та можливих проблем, таких, як можливість фальсифікації результатів виборів та порушення таємниці голосування. Навіть тільки сама можливість таких порушень призведе до зниження довіри населення до виборчих процедур і результатів виборів, причому навіть до їх початку.

З цієї причини ще до введення в країні електронного голосування потрібне проведення цілої низки заходів, що дозволяють підвищити довіру населення до процедур проведення юридично значущих дій через мережу Інтернет.

23 серпня 2021 року набрав чинності Закон України *“Про внесення змін до Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», що дозволив прирівняти цифрові паспорти у застосунку «Дія» до паперових* [2].

Таким чином, Україна стала другою у світі країною (після Естонії) з електронними паспортами. До слова, Естонія є країною, чия система електронного уряду по праву вважається однією з кращих.

Минулого року майже половина виборців на парламентських виборах в Естонії проголосувала через Інтернет. До парламенту Естонії через Інтернет були подані рекордні 247 232 голоси, 43,8% загального числа.

А перші вибори з використанням системи інтернет-голосування пройшли в Естонії в 2005 році. Це були загальнонаціональні вибори місцевих органів влади, тоді 9317 виборців проголосували через Інтернет.

Технологія має на увазі використання естонської ID- карти. Це смарт-карта зі вбудованим електронним чіпом, підтримуваним державною інфраструктурою відкритого ключа, що надає право як безпечної видаленої аутентифікації, так і юридично обов'язковому цифровому підпису.

Але широку популярність цей спосіб отримав в 2011 році з додаванням можливості голосування через мобільний телефон (використовувалася спеціальна SIM- карта і захист PIN- кодом).

Естонська система інтернет-голосування на виборах Естонії виділяється і низкою інших особливостей. Вона дозволяє виборцям голосувати в період дострокового голосування (від шести до чотирьох днів до дня виборів) і міняти свій електронний голос необмежене число разів.

Говорячи про безпеку, уряд Естонії, звичайно ж, приділив цьому аспекту належну увагу, але, тут важливо розуміти, що Естонія - маленька країна (на останніх виборах проголосувало всього 561 131 людина) і на відміну від США і країн західної Європи, включаючи Україну, вона не представляє особливого інтересу для вороже налагоджених держав [3].

Іншими словами, потенційна загроза втручання іноземних держав в естонські вибори украй низька. З урахуванням цього не варто особливо розраховувати, що в майбутньому такий спосіб голосування стане широко поширеним по всьому світі.

Враховуючи недавню історію з втручанням Росії в американські президентські вибори, знадобиться ще немало часу, щоб вирішити усі труднощі і створити систему, несприйнятливую до усіх відомих на сьогодні.

Президент Володимир Зеленський пообіцяв в майбутньому надати українцям можливість голосувати на виборах за допомогою смартфона через Інтернет. На жаль, ніяких термінів він не повідомив, відмітивши лише, що в майбутньому така можливість обов'язково з'явиться [4].

Отже, можна зробити такий висновок, що електронне голосування все ж таки має більше переваг, ніж недоліків. По - перше - це високий рівень зручності для виборця, швидкий підрахунок голосів, точний реєстр виборців, економія коштів та інше. Саме тому, на нашу думку, електронне голосування було б досить актуальним саме у нашій країні.

Список використаних джерел:

1. Benefits and risks of e-voting and on-line voting URL: <https://cutt.ly/RHQ09WY>
2. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 р. №5492-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. №51. Ст. 716.
3. Почти половина избирателей на недавних парламентских выборах в Эстонии проголосовала через интернет. URL: <https://cutt.ly/YNQ2Hjv>
4. Вторые после Эстонии. Украина введет электронные паспорта в марте, а в будущем украинцы смогут голосовать на выборах через интернет. URL: <https://cutt.ly/iHQ2Ncz>

Науковий керівник: доцент Чанишев Р.І.

СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ ЧАТ-БОТІВ

Трофименко О. Г.

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних технологій
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Можливими нішами для чат-ботів є сервіси інформування учасників певних груп і колективів, рутині інформаційні процеси виборчих кампаній та закладів вищої освіти, особливо на початку навчального року, служби бронювання і купівлі квитків, служби підтримки з доставки товарів, їжі, квітів тощо. Сфери і способи застосування ботів найрізноманітніші і залежать від креативності розробників. Чат-боти є незамінними помічниками у будь-якій сфері, де наявні великі обсяги комунікації з клієнтами. До того ж, при розробці чат-ботів можна інтегрувати платіжні системи для онлайн-оплати при прийомі замовлень, що дозволяє суттєво покращити, спростити та пришвидшити взаємодію з клієнтами, позбавляє від потреби телефонувати їм. Застосування чат-ботів суттєво економить